

жељели да буду уз мене било за столом, било кад сам ишао у посјете проти или кнезу,⁸ било на разним скуповима који су се и иначе одржавали, или због мог присуства. Те околности су много допринијеле мојим истраживањима.

Његуши, свакидашња гувернадурова резиденција, пружају најлепшу слику; једна велика кружна равница усред планине, бројне и доста велике куће окружују подножје планина, и дижући се као амфитеатар, остављају врло пријатан утисак. Куће, које гледане из даљине као да формирају бескрајни ходник, уствари су удаљене једна од друге и већина је окружена баштама. Ово је једно од највећих села где су чести пијачни дани. Ту је сједиште свјетовне власти.

Куће, готово све једносратне, изграђене су све на исти начин, од грубо клесаног великог камења, покривене су необрађеним плочама и подизане без неког реда. Све говори да је умјетност ту занемарена или заборављена. Нема архитектуре, правила, ни реда у градњи кућа. Свако има своју сопствену архитектуру, а када треба изградити неку важнију зграду доводе се зидари са стране. Манастири и конаци су лијепи, гувернадурова кућа и кућа неколико угледнијих људи спадају међу лијепо грађене и због тога чудно одуцарају од осталих.

Нигдје, сем у манастирима, нема трагова вајарства; нема декорација ни у унутрашњости, ни на спољним дјеловима приватних кућа, чак и намјештај који се понегдје може наћи грубо је рађен; онај у коме је корисно спојено са лијепим, донијет је из Пуле, Трста, а чешће из Венеције, преко Котора.

Што се тиче унутрашњости кућа, довољан је један једини опис. Житељи спавају на земљи, на асурама или прстичама.⁹

⁸ Кнез је најстарији световни главар. Ужива велико поштовање. На скупштинама први гласа. Не носи никаква обилежја свога достојанства.

⁹ Изузетак чини само неколико знаменитих људи у селу.

Свуда ватра гори насред простране одаје; око ње је постављено камење или клупице, сиједа се у круг. Ту се и храна припрема.

Употреба намјештаја готово је непозната; једна или двије даске, постављене на необрађене дрвене трокуте, служе да се на њима држи бијели смок и месо намијењено за свакодневну исхрану.

Одјећа виси у углу окачена о ексер; понека скриња скрива оно што је најдрагоцијније, био то неки докуменат, сребро, свечана одјећа, посуђе или здјеле које служе за породичне свечаности. Ове веома практичне скриње употребљавају сви у овим крајевима где непрестана ратовања нијесу дозвољавала стални смјештај ни покућство. Уствари, унади су чести и изненадни; стога, на први знак у истом трену сви се дижу на ноге.

Ташти, као и сви ратоборни народи, они налазе најинтељективније задовољство у оружју, оном најбољем и најкрашењем; то је знак националног богатства; за њега жртвују све. Стога је збирка оружја најлепше и најупадљивије покућство, код већине чак и једино.